

Český svaz ochránců přírody se zasazuje o odstraňování reklamních poutačů kolem silnic na Podblanicku

... str. 1

Blanický rytíř vyhlášen

... str. 1

Naučná stezka Zahrady

... str. 4

Mezinárodní spolupráce v dobrovolné ochraně přírody?

... str. 5

Evropská netopýří noc na Chlumu

... str. 7

Voda pro všechny

... str. 8

Kalendář akcí

... str. 8

Český svaz ochránců přírody se zasazuje o odstraňování reklamních poutačů kolem silnic na Podblanicku

Každý z nás si při jízdě po dálnici či silnici první třídy všiml velkých, rozměrných a různě řešených reklamních zařízení, tzv. billboardů a na nich většinou fádňích reklamních hesel. Málokdo si však uvědomuje, že tato zařízení mohou negativně a i nebezpečně působit na své okolí. Mnohokrát bylo dokázáno, že billboardy mají vliv na zvýšení nehodovosti v místech, kde se nacházejí. Mezi další negativní jevy patří ovlivňování okolního prostředí v podobě svého vlivu na tvář krajiny, na tzv. krajinný ráz.

Krajinným rázem obecně rozumíme přírodní, kulturní a historickou podobu či charakteristiku místa a ta je dle zákona o ochraně přírody a krajiny chráněna. Pokud nějaký investor hodlá provést záměr, který by mohl krajinný ráz narušit, je k tomu potřeba souhlas od orgánu ochrany přírody.

Tak tomu bylo i před deseti lety, kdy byla na Podblanicku vedena správní řízení na povolení k umístění řady rozměrných reklamních zařízení na pozemcích v okolí dálnice D1 či rychlostní silnice E55. Již v tuto dobu s těmito záměry rozhodně nesouhlasilo jako účastník řízení Okresní sdružení Českého svazu ochránců přírody Benešov, což

vedlo k tomu, že v souhlasných rozhodnutích orgánu ochrany přírody byly stavby těchto reklamních zařízení povolovány jen na dočasnou dobu, většinou na 10 let s tím, že poté budou stavby trvale odstraněny. Ve většině případů těmito stavbám vypršelo povolení k loňskému roku a jejich vlastníci je měli již odstranit, což se bohužel záměrně nestalo. Proto nyní OS ČSOP Benešov, jako účastník předěšlých správních řízení, dává podněty k odstraňování těchto

staveb. Tyto stavby by měly z naší krajiny zmizet nadobro, neboť jejich nové umísťování je v rozporu i se současnou krajskou koncepcí ochrany přírody a krajiny Středočeského kraje.

Takto by měli být u dálnice D1 v nejbližší době odstraněny obří orlice Mattoni, které stojí v polích u Třemošnice a u Ostředku, billboard u odpočívadla na Střečově, billboard v Soutících či v Miličíně na rychlostní silnici E55.

Jakub Hromas

Blanický rytíř vyhlášen

V roce 2008 bylo již podesáté udělováno ocenění Blanický rytíř fyzické osobě, která se významně zasloužila o ochranu a rozvoj přírodního a kulturního dědictví Podblanicka. Ocenění udělovaly třem navrženým kandidátům neziskové organizace

Podblanicka, konkrétně Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim (administrátor ceny), občanské sdružení Chlum Čerčany, Vlastivědný klub P.A.N. Vlasáka Vlašim, Vlastivědný klub Votice, Vlastivědný klub Český Merán, o. p. s. Český Merán, Klub

mladých Sedlec-Prčice, Sdružení Přátel Chotýšan, Český svaz ochránců přírody Benešov, Český svaz ochránců přírody Kladruhy, Český svaz ochránců přírody Sázava, Český svaz ochránců přírody Střítež, Český svaz ochránců přírody Votice,

pokračování na str. 2

Vlastivědný klub Šternberk, Vlastivědný klub Týnec nad Sázavou a okolí, Podblanický vědeckotechnický klub železniční, Podblanické infocentrum, Vlašimské hudební mládí, občanské sdružení PODBLANICKEM a Vlašimská astronomická společnost. Pro připomenutí, dosud jsou nositeli ocenění Blanický rytíř (podle abecedy):

Ing. Karel Bárta z Křížova

Miroslav Berka z Týnce nad Sázavou

Jozef Cáder z Louňovic pod Blánkem

MUDr. Jiří Čermák z Vrchotových Janovic

Eva Dočkalová z Českého Krumlova

Antonín Holubovský z Votic

Jaroslava Hocková z Benešova

Ing. Mojmír Chromý z Benešova

Ing. Jiří Kofroň z Ostravy a Jetřichovic

Mgr. Ladislav Kotek z Neveklova

Mgr. Václav Kovařík z Benešova

František Mika ze Sedlce-Prčice

prof. Jaroslav Pánek z Prahy

Pavel Pavlovský z Votic

Prof. PhDr. Josef Petrář, CSc. z Ouběnic

Jaroslav Pouzar z Vlašimi

Alexej Salzman z Mladé Vožice

Václav Stejskal z Týnce nad Sázavou

František Svatoň z Čestína

Jan Svoboda z Vlašimi

Josef Tomaides z Trhového Štěpánova

Antonín Toulá z Křivsoudova

PhDr. Jiří Tywoniak z Benešova

Rudolf Vaňkát z Vlašimi

Jarmila Zábranská z Vlašimi

Jan Zajíc z Vlašimi

Doc. RNDr. Václav Zelený, CSc. z Prahy a Pařezí

V letošním roce porota vybírala ze tří desítek nominací, z čehož v osmi případech šlo o nominace z loňského roku. O ocenění rozhodla porota složená ze zástupců jednotlivých nevládních organizací. Její práce byla velmi obtížná. Nakonec rozhodla o udělení ceny těmto třem nominovaným:

Rozhodnutím neziskových organizací z Podblanicka získává čestnou cenu Blanický rytíř za celoživotní dílo pan

profesor Zdeněk Brandl z Českých Budějovic.

Zdeněk Brandl je rodákem z Benešova. Narodil se 10. října 1939 v rodině bankovního úředníka Městské spořitelny v Benešově Josefa Brandla. Do obecné školy začal chodit na podzim r. 1945. Politický zvrat v r. 1948 však měl pro rodinu katastrofální důsledky. Otec byl podle tehdejší terminologie „převeden do výroby“ a pracoval na železnici, nejprve jako dělník, později průvodčí. Matka, která se starala ještě o dva mladší Zdeňkovy sourozence, byla vzděláním učitelka a pracovala pak v padesátých letech v Družině mládeže při škole v Jiráskově ulici. Politický profil rodičů plně dopadl i na Zdeňka, který i přes výborný prospěch mohl absolvovat jedenáctiletku jen díky pochopení některých profesorů gymnázia. Mimořádný význam měl pro jeho biologické zájmy zejména profesor Jirko, který mu umožnil první badatelská poznání v přírodopisném kabinetě.

V r. 1956 začal Zdeněk studovat na tehdy Biologické fakultě UK v Praze, kde se velmi brzy orientoval na studium nižších bezobratlých, resp. hydrobiologie, která byla i tématem jeho diplomové práce. Tu obhájil a fakultu dokončil v r. 1961. Politická nezpůsobilost se však promítla i v jeho následující dvouleté vojenské základní službě, kdy nastoupil na umístěnku do Uranových dolů v Jáchymově. Mimořádný zájem a Zdeňkova píle v hydrobiologii se však nedaly přehlédnout, takže po absolvování aspirantury v Hydrobiologickém ústavu ČSAV v Praze v letech 1963–1966 zařídil nejprve laboratoř ČSAV v Lipně zaměřenou na studium drobné vodní zvířeny. V r. 1974 přešel na terénní stanici vodní nádrže Slapy v Nebřichu a právě v tomto období se vlastně i pracovní vrátil do okresu Benešov. Od r. 1985 pracoval na údolní nádrži Římov a po politickém převratu v r. 1989 se plně zapojil do úsilí o založení Biologické fakulty Jihočeské univerzity. To se nakonec podařilo v r. 1991 a od té doby Z. Brandl trvale žije a pracuje v Českých Budějovicích. Na Biologické fakultě postupně absolvoval jako pedagog stupeň lektora, docenta a profesora ekologie. Kromě toho zastával dvě funkční období (v letech 1998–2004) funkci děkana této fakulty a od r. 2004 dosud i funkci prorektora pro pedagogickou činnost. Přednáší

několik předmětů souvisejících s ekologií.

Po odborné stránce je prof. Brandl uznávaným vědcem. Jeho specializacemi jsou zooplankton, zejména studium dravých korýšů, taxonomie buchanek (Cyclops), produkční následky melioračních zásahů v mělkých zarostlých rybnících a podobná témata. Seznam jeho publikací je velmi rozsáhlý, byly uveřejněny v mnoha zahraničních i našich časopisech, většinou anglicky. V tomto jazyce se zdokonalil při studijním pobytu na univerzitě v Ontariu.

Prof. Brandl však i při své pestré životní dráze nikdy nezapomínal na svůj rodný kraj.

V r. 1974 se stal redaktorem přírodovědné části Sborníku vlastivědných prací z Podblanicka a od té doby tuto funkci dosud vykonává. Pracuje velmi svědomitě, příspěvky autorů upravuje do tisku sám. Ve Sborníku také publikoval několik příspěvků, např. ve 20. ročníku o zooplanktonu několika malých rybníků kolem Bláníku, kde uvedl zajímavé nálezy vířníků, perlooček a klanonožců s vynikajícími originálními kresbami; ve 21. ročníku pak ornitologický příspěvek z okolí Živohoště. V redaktorské práci uplatňuje svou koncepci při posuzování skladby přírodovědných příspěvků, která není někdy vyvážená; což je dáno okruhem autorů. Již v r. 1980 např. doporučoval dokončit některé tematické „bloky“, např. dendrologické zpracování zámeckých parků Podblanicka a lesnickou a mysliveckou tematiku. V prvním případě se jeho návrh dočkal realizace díky aktivitě ČSOP ve Vlašimi vydáním samostatné publikace: „Zámecké parky a památné stromy Podblanicka“ a v tisku je nyní rozsáhlá monografie V. Kovaříka o zámeckém parku Konoπίště.

Ocenění Blanický rytíř tak patří profesorovi Zdeňkovi Brandlovi za jeho přínos pro rozvoj regionální vlastivědy, zejména pak za více než třicetiletou redakční práci ve Sborníku vlastivědných prací z Podblanicka.

Rozhodnutím neziskových organizací z Podblanicka získává čestnou cenu Blanický rytíř za celoživotní dílo pan František Müller z Vlašimi

František Müller se narodil 8. října 1932 ve Vlašimi v rodině zahradníka. Do školy i Sokola začal chodit v roce 1938. Po druhé světové válce v této čin-

nosti pokračoval. V témže roce 1945 mu zemřel otec. I přes mnoho práce si pro Sokol našel vždy čas, aby mohl cvičit na XI. Sokolském sletu v roce 1948. Toto významné období ho jako 16-ti letého zformovalo na celý život. V šedesátých letech jim nastoupivší totalita vyvlastnila zahradnictví. František Müller si našel zaměstnání v místní zbrojovce. V létech rekonstrukce centra Vlašimi jim byl zbourán rodný domek.

Od října 1990 se spolupodílel na obnově Sokola Vlašim. Zpočátku vypo-máhal i finančně, protože finanční situace Sokola byla tehdy velmi špatná. Následně se podílel na úsilí o restitučního navrácení majetku, které trvalo 10 let. Byl a je cvičitelem, náčelníkem, praporčíkem a ochráncem historických praporů Sokola Vlašim. Řadu let pracoval v předsednictvu Sokolské župy Jana Žižky z Trocnova v Táboře, kam Vlašim do územního uspořádání státu sokolsky patřila. Od 1. 1. 2003 pracuje jako vzdělavatel v nově obnovené Sokolské župě Blanické ve Voticích. Župa pořádá pravidelně od roku 1990 tělocvičnou akademii k uctění památky 28. října 1918. Vlašimští sokolové také organizují každoročně 28. října výstup na posvátný Blaník. I v těchto akcích má František Müller své místo.

František Müller se angažoval v samosprávě města Vlašim, čtyři roky pracoval i v zastupitelstvu města.

Jednou z jeho největších občanských aktivit bylo zřízení památníku letcům, kteří bojovali ve druhé světové válce a zřízení památníku ruským, italským a francouzským legionářům z Vlašimi a okolí, kteří bojovali za první republiku v první světové válce. Zorganizoval sbírku mezi občany, zajistil i dodavatelskou kamenickou firmu, která ve velmi dobré kvalitě a finanční solidnosti rekonstrukci provedla. Byl však zklamán výsledkem sbírky. Byl to výsledek občanské lhostejnosti a malého nebo žádného pocitu sounáležitosti jako důsledek následků poslední totality. Téměř tříletá práce Františka Müllera vyvrcholila 26. 10. 2006 důstojnou oslavou u Husova domu ve Vlašimi za účasti představitelů města, politiků, armádní generality, představitelů československé obce legionářské včetně generálmajora v.r. Antonína Špačka, armádní hudby, vojenské hradní stráže a představitelů sokolské obce v sokolských krojích a s historickými prapory.

Celým svým dosavadním životem František Müller prokazuje svou hlubokou úctu k národním i sokolským tradicím. Svou poctivostí, čestností, nezištným chováním a vysokou odpovědností pro věci veřejné je příkladem nám všem.

Rozhodnutím neziskových organizací z Podblanicka získává čestnou cenu Blanický rytíř za celoživotní dílo pan doktor Josef Zemánek z Benešova, in memoriam.

Josef Zemánek se narodil dne 16. října 1931 v Suchém Vrbném poblíž Českých Budějovic. Krátce po jeho narození se celá rodina přestěhovala do Tábora, kde následně prožil dalších 24 let. Po ukončení zdejší základní školy pokračoval ve studiu na tábořském gymnáziu, kde získal středoškolské vzdělání.

Prázdninové pobyty na venkově u příbuzných mu umožnily nejen blíže se seznámit s náročností a rozmanitostí prací v zemědělství, ale též s životem venkovských lidí, což v jeho duši zanechalo hlubokou stopu v podobě celoživotního uznávání každé smysluplně vykonávané práce i úctu ke každému slušnému člověku. Láska k přírodě i zvířatům přivedla pana Zemánka v letech 1950 – 1955 ke studiu na Vysoké škole veterinární v Brně.

Po absolvování brněnské vysoké školy obdržel v roce 1956 za městnanec-kou umístěnku na veterinární středisko Státního statku v Benešově. Následně v roce 1957 se usadil v Benešově, který se stal jeho novým, a jak čas dále ukázal, i trvalým domovem.

Při své veterinární praxi v širším okolí města Benešova měl možnost poznat řadu obcí a blíže se seznámit s jejich historií i dochovanými památkami či zajímavostmi. S jejich nedobrym technickým stavem a nevhodným využíváním se nesmířil, a tak již od let šedesátých 20. století se zasazoval o jejich opravy a navrácení kulturně-historického významu v regionu s případnou možností využití pro širokou veřejnost. Středem jeho zájmu v tomto období se stal především zámek Konopiště s rozsáhlým a dosti zanedbaným parkem.

Na počátku devadesátých let minulého století se velkou měrou zasloužil o obnovení a pokračování tradice tzv. Benešovských rorátů, které se konají v době přicházejícího adventu ve farním kostele sv. Mikuláše v Benešově,

též v kapli sv. Huberta na zámku Konopiště i v dalších kostelích Podblanicka (např. v nedávné době v kostelích v Postupicích, Načeradci a Vranově).

V roce 1998 se podstatnou měrou zasloužil o opravu varhan v kostele sv. Mikuláše v Benešově. Tomuto zdařilému počínu ale předcházela několikaleťatá příprava k jejich záchraně a zejména zajištění finančních prostředků na odborné restaurátorské práce pomocí příspěvků od různých podniků a organizací a dále pak z veřejných sbírek.

Především benešovské veřejnosti jsou známé jeho dlouhodobé aktivity okolo opravy pozdně gotické zvonice stojící samostatně poblíž kostela sv. Mikuláše. Jejich vyvrcholením v květnu 2001 se stala výměna střešní krytiny, čímž došlo k základnímu zabezpečení objektu před dalšími opravami.

V roce 2000 se rozhodl ukončit dosud aktivní veterinární praxi a plně se věnovat jako „aktivní penzista“, jak byl často svými přáteli zván, záchraně a opravám zejména sakrálních památek ve svém okolí. V témže roce se proto plně soustředil na činnosti spojené s opravou jedné z nejvýznamnějších románských památek Podblanicka a dolního Posázaví - kostela sv. Petra v Poříčí nad Sázavou. Již v měsíci červnu 2000 se oprava kostela uskutečnila. Byl při ní opraven krov střechy a vyměněna šindel, čímž byla tato památka zabezpečena před vlivy povětrnosti na další desetiletí. I u dalšího poříčského kostela sv. Havla se snažil o jeho zvelebení a jako věřící člověk usiloval i o smysluplné využívání např. pro koncerty.

Od roku 2001 se zapojil do záchrany drobných sakrálních staveb ve svém okolí. O výsledku odborně provedené práce svědčí výklenkové kapličky ve Zbožnici, poblíž dvora Marianovic u Benešova a v Mrači při cestě z Podmrači do Žižánky. Zvláštní osud pak měla výklenková kaplička u sv. Jana na rozcestí z Konopiště na Chvojen, která krátce po dokončení oprav byla vandalsky poškozena a následně znovu opravena a zajištěna mříží.

Nemalé úsilí, čas a finanční prostředky si vyžádala oprava střechy původně románského kostela sv. Václava ve Vranově, která se uskutečnila v roce 2004. I na této poměrně rozsáhlé opravě se nezištně podílel při zajišťování potřebného.

Svůj vřelý vztah k milovanému kraji kolem Čerčanského Chlumu a řeky Sá-

zavý, vztah k jeho historii i tradicím, se mu podařilo beze zbytku vnést do největší a finančně i nejnáročnější záchranné aktivity v obci Lštění. Stala se jím generální oprava kostela sv. Klimenta na Hradišti u Lštění, která si vyžádala 1,4 milionu Kč. Úsilí vynaložené k zajištění opravy areálu kostela sv. Klimenta vysoce ocenili nejen zástupci církevních institucí, památkářů i veřejné správy, ale i řadoví návštěvníci někdejšího knížecího hradiště s touto vzácnou památkou, která tvoří výraznou krajinnou dominantu, jejíž význam zdůrazňuje i vybudované noční osvětlení.

Pan doktor Josef Zemánek připravoval neúnavně další projekty na ochranu především sakrálních památek v okolí Benešova. Chtěl i nadále přinášet lidem radost z dobře vykonané práce, přispívat k povznesení krajiny, do které se zamiloval, a kde prožil značnou část svého příkladného života. Žel, pokračovat ve svých záměrech a plánech mu již nebylo dopřáno, neboť náhle zemřel v čase vánočním dne 25.

prosince 2007. Zbývá poděkovat za vše co vykonal pro Podblanický kraj, který se mu stal druhým domovem.

Slavnostního udělování, které proběhlo v obřadní síni vlašimského zámku, se účastnilo na padesát hostů kulturního, společenského i politického života regionu. Na půdě města přítomné přivítal starosta Vlašimi Mgr. Luděk Jeništa. Pozvání přijal senátor Parlamentu České republiky Karel Šebek, náměstek hejtmana Středočeského kraje Vilém Žák, řada zástupců měst a obcí Podblanicka (jejich jménem promluvil místostarosta Benešova Jaroslav Duras), ředitelé škol z Podblanicka a mnoho dalších hostů. Blaničtí rytíři obdrželi již tradičně kromě pěkného diplomu každý svou originální velmi hodnotnou pískovcovou sochu Blanického rytíře od akademického sochaře Daniela Talavery. Pořízení těchto soch sponzoroval generální sponzor udělování ocenění Blanický rytíř firma Rabbit a. s. Trhový Štěpánov.

Na závěr slavnostního aktu byla zveřejněna výzva k nominování na Blanické rytíře za rok 2008, kteří budou udělení na Velký Pátek 10. dubna 2009. Nominována může být fyzická (nikoli tedy právnická) osoba, která se významně zasloužila o ochranu a rozvoj přírodního a kulturního dědictví Podblanicka. A to za mimořádný čin v uplynulém roce (popř. dokončený v uplynulém roce) nebo za celoživotní dílo (ve výjimečných případech může být ocenění uděleno i in memoriam). Nominaci může podat kdokoli, tedy jednotlivý občan, obec, zájmový spolek písemně na adresu Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim, Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim. Nominace musí obsahovat titul, jméno a příjmení kandidáta, datum jeho narození, odůvodnění nominace a jeho kontaktní adresu popř. telefon. Uzávěrka nominací je na začátku března 2009.

Ing. Pavel Pešout

Naučná stezka Zahrady

Dne 31. 5. 2008 byla otevřena nová naučná stezka, která návštěvníky provede Zahradami – částí Českého Brodu – zajímavou historií a krásnou přírodou. Stezka je celkem dlouhá 2,5 km.

nách. První část trasy vede po červené a zelené turistické značce, hlavní část okruhu po značkách naučných stezek. Na současné podobě stezky se podíleli i žáci místních škol. Panely stezky zdo-

ti. Stezka návštěvníky seznámí nejen s historií věže, ale i s jejími strašidelnými obyvateli, legendou o pokladu, textem pamětní desky mistra Květoně, který dokončil stavbu věže a popisem již zaniklého tuchorazského vodního mlýna. Soustavu rybníků v údolí pod věží obývá mnoho zajímavých druhů vodních ptáků. Kromě labutí a kachen je zde možné zahlédnout třeba slíпку zelenonohou nebo potápku roháče. A kdo neví, v které části rybníka je hledat nebo jak je poznat, dostane jednoduchý návod. Při procházce okolo rybníků nelze bez povšimnutí minout mohutné cizokrajné zeravy – stromy velikány. Také o nich a dalších zajímavostech rostlinné říše je nová naučná stezka. Projekt naučné stezky Zahrady realizovala základní organizace ČSOP Koniklec ve spolupráci s Městem Český Brod, Českobrodskou základní organizací ČSOP, Českým rybářským svazem – Územním svazem města Prahy, Regionem Pošembeří o.p.s., Středním odborným učilištěm Třeboň, místním Skautským střediskem a Spolkem sv. Simeona. Finančně projekt podpořilo Město Český Brod a RWE Transgas Net z programu Blíží přírodu.

Hynek Jebavý

Trasa je mezi kempem a Zahradami vedena po silnici, hlavní část (tedy okruh kolem Mlýnského rybníka a Tuchorazské hlásky) po lesních cestách a pěši-

bí jejich kresby, které zachycují místní faunu a flóru. Na naučnou stezku shlíží hláska – věž, která zůstala po tvrzi, která byla vystavěna již ve 13.století.

Mezinárodní spolupráce v dobrovolné ochraně přírody?

Naše ZO 01/68 byla v ČSOP zřízena teprve v roce 1983. Před tím jsme po zániku Tisu - Svazu pro ochranu přírody a krajiny v roce 1979 (který byl donucen dobrovolně ukončit činnost, protože neodpovídal linii vládnoucí KSČ), přešli nejdříve do Českého svazu chovatelů. Teprve odtud bylo možno organizaci s kontinuou členstva, programu a majetku převést po čase nenápadně do ČSOP.

Tato ZO se zabývá přednostně ochranou herpetofauny, ale zároveň aktivujeme i v jiných oblastech ochrany přírody obecně. V Poohří již přes 20 let usilujeme o udržení výskytu kriticky ohrožené užovky stromové (dříve vhodněji Aeskulapovy), Zamenis longissimus (donesláma pod jménem Elaphe longissima - ach ty přejmenovávky -). Pro pražský magistrát uskutečňujeme každoroční bioindikační monitoring životního prostředí a záchranné transfery žab při jarním tahu. Kromě terénních činností se pokoušíme o různé formy osvětové činnosti a zkoušení netradičních strategií pro tento obor.

Máme zřízené videostudio „Poznej a chraň“, které produkuje výukové a instruktážní programy o přírodě a její ochraně.

(Blíží se seznámení s našimi produkty a možnostmi jejich získání najdete na www.hales.ic.cz). Naše Ekocentrum „Poznáním k ochraně“ uskutečnilo m.j. 5 soutěžních festivalů „Cantata Ecologica“ s mezinárodní účastí.

Tím se nenásilně dostávám k příspěvkům mezinárodní spolupráci. Našimi nejbližšími partnery jsou slovenští ochranáři. Zde bylo na základě našeho návrhu zřízeno první chráněné naleziště plazů Čabrad. V Chorvatsku probíhá dlouholetý program podle našeho projektu i účasti na realizaci na udržení výskytu sladkovodní želvy *Mauremys rivulata* (dříve *Clemmys caspica*). Putovní výstava s průvodním psychovýzkumem „Problémy ochrany plazů“, prošla od Slovinska do Makedonie a pak na Slovensko (nakonec i do Čech). Chorvatská televize nám odvířila „Poznej a chraň plazy“. pro školní videotéky. Našich 6 saharských expedic přineslo výsledky v oboru výzkumu a taxonomie (na př. 61 nových druhů hmyzu), předali jsme metodiku záchrany reliktního druhu tassilského

cypřiše, zpracovali projekty chráněných území, předali ekologicko-ochrannou výstavu, řídili natáčení prvního alžírského filmu o ochraně přírody a materiály z těchto akcí byly zhodnoceny ve dvou knižních obrazových publikacích (česko-francouzská „Stopy v písku“ a česká „Sahara není jen písek“, přeložená též do ruštiny a vydaná v Moskvě), z nichž česko-francouzská „Traces dans le sable“ byla oceněna u FAO a UNEP. Činnost v Ecuadoru (Expedice Cotopaxi 1972) byla oceněna nabídkou bezplatné návštěvy Národního parku Galápagos, pro který jsme pak vytvořili výchovnou tiskovinu pro kolonisty. Nejnověji spolupracujeme indonéskou skupinou MMDiving, která připravuje záchranný program pro mořské želvy a enklávu původního pralesa na Sumatře. K tomuto tématu se ještě vrátím.

Program šesti etap „Expedice Sahara“ do Alžírsko byl první významný pracovní příspěvek mezinárodní spolupráci dobrovolné ochrany přírody. V období 1967 - 1975 to bylo krajně nesnadné - pouhé proražení státních hranic v době „reálného socialismu“ s nějakou kolektivní akcí a nestátním programem byl tenkrát téměř nemyslitelný výkon. Podařilo se to postupně na základě zájmu Alžírsko, ale takovou unikátní akci pak kdekdo spontánně podporoval. Její finanční zabezpečení od patronátních výrobních podniků bylo sice také pracné, ale reálné. Také publikací materiálů z akcí se daly získat významné částky. Představovali jsme si nicméně, že kdyby tehdejší režim padl, o co by bylo všecko snadnější.

Teď to tu máme, každý jeden i libovolná skupina může kdykoliv kamkoliv, když na to má. Potíží je jen v tom na to mít. Relativně levně se lze s cestovní kanceláří vydat na nějakou přímořskou pláž a tam blaženě lenořit. Akce s náročnějším programem jsou ovšem i náročnější finančně a pro chudé studenty či ještě chudší důchodce, k niž mám to potěšení patřit, ještě nedostupnější než dříve. Je téměř nemožné bez příbuzenských vztahů či osobních známostí získat podporu bohatých výrobních aj. podniků. Ty především podporují akce, při kterých lze jejich logo či značku účinně propagovat - zejména arénové sporty - a nějaký ten milion zde ani

nestojí za řeč. Ale zkuste získat podporu pro program ochrany ohroženého druhu. V takovém případě získávám nanejvýš vyjádření typu „...již jsme se rozhodli podpořit dětskou onkologii...“, případě „...ze svých fondů pravidelně podporujeme trvale mentálně postižené sportovce...“ a nejčastěji „...nám to nepatří, obraťte se na Ministerstvo životního prostředí, jistě vám rádi vyhoví...“

Tím se dostávám k čerpání státních prostředků z MŽP i jinak. Zde stojí za zmínku údaje, které mám nejsou sice zcela aktuální, ale časem se to nemění řádově, jen v procentech. Tedy: zpráva z tisku:

„Běžně se uvádí, že neziskové organizace jsou financovány ze státních zdrojů. Ročně je rozdělováno 4402 milionů Kč.

Z toho 44,3% jde na podporu sportovních aktivit, 29,2% na zajištění sociálních služeb, 9,5% na péči o zdravotně postižené.

Na podporu ochrany životního prostředí člověka zbývá méně než 2% a v tom je obsažen i nepatrný díl na ochranu přírody.“

K tomu se sluší dodat, že úhrada cestovních výloh a pod. na zahraniční akce jsou na MŽP z podpory vyloučeny.

Aby toho bylo víc, po strastiplném vyplňování formulářů jdou žádosti před komisi, která jich většinu vyřadí, třeba i jen proto, že na správném místě není správné razítko či podpis. Jenže, pokud projekt přece projde, je podpora vázána na povinnou minimální 30% spoluúcast navrhovatele. To znamená, čím vyšší částku obdržíte, tím více zchudnete, pokud nenajdete někoho, kdo těch 30% vezme na sebe. Zkuste ho najít. Ku podivu fotbalisté a jiní sportovní reprezentanti si zřejmě 30% cestovních výloh neplatí a zahraniční sportovní reprezentace není z podpory vyloučena...

Přesto existují lidé, kteří nelitují finanční ztráty a vynaložené úsilí, za které je nikdo ani nepochvává. S takovými jsem se setkal letos v Indonésii, a tak nějak mi vrátili hrdost na příslušnost k českému národu, jehož parlamentní reprezentace mi občas naopak vyvolává nutkání k emigraci svými žabomyšmi válkami o ničem, vzájemným špic-

lováním a vyhrožováním, že to Evropě osladíme....

Ale k věci. Původně jsem chtěl napsat „článek o našich aktivitách“ ve smyslu požadavku redakce.. Ale po přečtení posledního mejlu z Indonésie jsem se rozhodl nebýt sobec a zachovat se podle hesla „myslet lokálně, ale jednat globálně“. Jak jsem vůbec k té Indonésii přišel? Naše videostudio má totiž v plánu vytvořit titul „Příroda pouští, pralesů a korálových útesů“ o společenstvech jednak z extrémně nepříznivého prostředí desertifikace a naproti tomu nejvyvinutějších klimaxových s maximální biodiverzitou, dokud ještě vůbec existují. A se naše fotovideoskupina ocitla v českém potápěčském středisku MMDiving na ostrůvku Nusa Penida u Milana a Moniky Jeglíkových. Našli jsme v nich i obdivu-

hodné „spřízněné duše ochránářské“, vyvíjející iniciativu v moři i na souši. Jsme jim hluboce zavázáni za výsledky naší cesty, které by bez nich byly podstatně chudší. Ale hlavně bychom se rádi odvděčil vlastně ani ne jim, jako jejich prostřednictvím tamní přírodě, jejíž zbytky jsou výrazně ohroženější než ta naše jak díky překotnému přelidňování, tak i zatím spíše převážně formálním a neúčinným opatřením na její ochranu. Jejich úsilí u nás prakticky neznámé, by zasloužilo podle mne větší popularitu a podporu, než sportovní milionáři, politici a finanční tuneláři. Místo toho o nich naše televize odvysílala pomlouvačnou kampaň kvůli utopené potápěčce jako kdyby ji oni sami utopili.

Takže jsem se rozhodl využít této příležitosti k uvedení jejich nejnovější výzvy (mírně zkráceno):

PROJEKT „POZNEJ A CHRAŇ NP LEUSER“

Po několika letech a opakovaných výpravách do nitra NP Leuser na Severní Sumatře, jsme se rozhodli této oblasti věnovat mnohem hlouběji a výrazněji. Skutečnost, že NP Leuser patří k jedněm z největších a nejbohatších NP Jihovýchodní Asie je důvodem k jeho zvýšené ochraně. NP Leuser je sice pod ochranou státu, jako všechny národní parky, ale realita je výrazně jiná. Lidé mají snahu o ochranu orangutanů, ale je třeba si uvědomit, že musíme chránit nejen samotná zvířata před pytláky, ale především tropický deštný prales před nelegální těžbou dřeva.

Cestou ke korálovému útesu ...

Mladý, jen asi metrový komodský varánek je pestřejší než dospělci. Ten ještě před námi uhýbal. S dospělíky to bylo obráceně.

Bičovka zelená je poměrně hojný a velice elegantní křovní had. Uprostřed Milan Jeglík osobně.

Skalní okno nad korálovým útesem v Crystal bay, kde jsme máčeli dvě pouzdra s fotoaparáty a jedno s kamerou. Všechna na štěstí zvlhla jen na povrchu, nikoliv vonitř.

MMDiving (firma PT. Anugrah Lestari Mandiri) se rozhodlo vzít do pronájmu 1000 ha tropického deštného pralesa na hranici NP Leuser a poskytnout je indonéské neziskové organizaci na ochranu podmořského světa a tropického pralesa Yayasan Kura Kura Nusa Penida, který spolupracuje s Projektem Kura Kura, jenž je pod záštitou Unie českých a slovenských zoologických zahrad a ZOO Brno. Tento náš projekt se zabývá ochranou ohrožených druhů želv v Indonésii.

Rozhodli jsme se vzít si pod patronát a ochranu 1000 ha pralesa v sousedství Bukit Lawangu na Sumatře. Celá oblast je položena mezi dvěma pohořími a je to úchvatný kus pralesa, ve kterém žije několik početných skupin gibbonů a siamangů, migrující orangutani, zoborožci, jeleni, medvědi malajští, krajty a mnoho dalších druhů zvířat. Hranicí tohoto území protéká řeka Landak, kterou prochází sloní stezka. Ve vnitrozemí lze narazit na sumaterského tygra. Strážci národního parku i jeho vedení přijalo náš projekt s povděkem a hodlají naši aktivitu byrokraticky podpořit a podat soukromým strážcům pomocnou ruku při řešení problémů se zadržením nelegálních těžbařů. Celou aktivitu hodlá podpořit i policie a indonéská

vládní organizace na ochranu přírody BKSDA. Bude nám umožněno postavit v nitru džungle malou pralesní stanici pro vzdělávací účely pro studenty, fotografy, kameramany a milovníky přírody. Tato aktivita má vést k poznávání NP Leuser a k jeho následné ochraně. Pokud máme NP Leuser ochránit, tak jej musejí lidé poznat, aby pochopili, co je třeba strážit pro budoucí generace. Do konce roku hodláme dokončit byrokratickou cestu a v lednu zahájíme výstavbu pralesní vzdělávací stanice. Dále vybudujeme u třech vstupů do nitra národního parku strážní body, abychom zabránili jednoduchému vstupu nelegálních těžbařů, kteří mají do pralesa přístup jen těmito místy a nikudy jinudy v celé oblasti nemohou dostat dřevo ven. Soukromí strážci budou měsíčně placeni z prostředků, které přinese organizování treků a speciálních vzdělávacích a dokumentačních výprav pro turisty, a též z dobrovolných příspěvků milovníků a ochránců přírody.

Žádám vás o podporu tohoto výjimečného projektu, který přinese nejen ochranu pralesa a úchvatných zvířat, ale též práci pro skvělé domorodce, kteří se hodlají zapojit do ochrany divoké a úžasné přírody. Ochrana přírody je velmi často problémem sociálních

a my se snažíme o zapojení domorodců do této činnosti. Pokud se projekt rozběhne a získá dostatečnou podporu u lidí, kterým není lhostejný osud divoké přírody NP Leuser, tak hodláme chráněné území rozšířit a zaměstnat další strážce.

Na rozběhnutí celého projektu je třeba získat 200.000 Kč a na jeho měsíční provoz 10.000 Kč.

Prosím Vás o rozšíření tohoto dopisu mezi své přátele, které by tento projekt mohl skutečně zajímat.

S díky, pozdravem a vírou v dobrou věc

Milan Jегlík

Potud dopis z Indonésie. Pro bližší zájemce o spolupráci, nebo i návštěvu zdejší české enklávy a iniciativy, uvádím kontaktní a info údaje: www.mmdiving.cz; tel. 6281337077590, e-mail monikajeglikova@seznam.cz, adresa MMDiving, Toyapakeh, Nusa Penida, Indonesia. Sam nejsem bohatý ani mocný, ale pokud někdo přijde na možnost akci podpořit, přispěje významně té opomíjené mezinárodní spolupráci dobrovolných ochránců.

Jiří Haleš

Evropská netopýří noc na Chlumu

Evropská netopýří noc na Chlumu přináší každý rok něco úplně nového. Letos (30. srpna 2008) ji organizátoři ZO ČSOP 11/30 Nyctalus, ZO ČSS 1-06 Speleologický klub Praha a Správa CHKO Český kras pojali jako celodenní akci rodinného typu s netopýří show. Celkem přišlo 252 návštěvníků, pěšmo, protože v lomu na Chlumu není místo k parkování. Všichni dostali pamětní vstupenky. Největší úspěch, jako vždy, sklidili ochočení netopýři z chovu trvalých hendikepů.

Tradiční dopolední exkurze do netopýřího zimoviště v Srbských jeskyních, kde je obtížný terén, měla variantu pro nejmenší děti, exkurzi do zimoviště v cvičné štole. Čekání na exkurzi si krátili děti i dospělí výrobou netopýra z papíru. Každý, kdo zhotovil netopýra, byl zařazen do losování.

Letošní ENN byla vyjimečná, protože její součástí bylo odhalení naučné

tabule Lom na Chlumu v rámci projektu Blíž přírodě. Odhalení tabule bylo slavnostní, nechybělo občerstvení,

proslov, komentovaná prohlídka lomu a překvapení. Když přihlížející zapískali, přiletěl obří netopýr. Pro velký

úspěch letěl ještě jednou (a také proto, že mnozí ho sotva zahlédli, natož aby stihli vyndat foťák...).

Během celého dne si návštěvníci mohli prohlédnout výstavku Sčítání netopýrů v Českém krasu či Netopýr jako symbol. Nechyběly panely o činnosti Nyctalu a o netopýrech ČR. Informace doplňovaly plakáty s netopýry. Velký zájem byl o propagační předměty, největší oblibě se těšili gumoví netopýři a pexeso.

Odpolední program byl zakončen losováním. Tak jsme se lišácky vyhnu-

li hodnocení vyrobených exponátů. Vylosování vítězové ve 3 kategoriích si převzali ceny osobně nebo jim byly zaslány poštou. Hlavní cenu, trilogii pohádkových příběhů o netopýrech, věnovalo nakladatelství Triton.

Poté se diváci odebrali do Archivu, kde by zřízen promítací sál. A tady byla další novinka - břišní tanečnice předvedla efektní Netopýří tanec. Na její vystoupení navázala přednáška s promítáním věnovaná biologii našich netopýrů v podání Mgr. Anny Zieglerové. Následovalo druhé vystoupení

hendikepovaných netopýrů, hlazení, focení, krmení...

Další program se odehrával u štol na Alkazaru. Do sítí natažených ve vchodu do štol byli odchytáváni netopýři, jejich echolokační signály si návštěvníci mohli poslechnout díky detektoru. Celkem bylo odchyceno 27 netopýrů 6ti druhů. Není divu, že 12 největších vytrvalců skončilo s odchvy až nad rámem.

*Dagmar Zieglerová
ZO ČSOP 11/30 Nyctalus
Kazínská 69, 252 28 Černošice*

Voda pro všechny

Asi nikdo z nás nepochybuje, že voda je významným životním, ale i krajinným, estetickým, zdravotním,... fenoménem. Její postavení je takové, že si řada lidí již ani neuvědomuje její důležitost a domnívají, že se oni o ní vlastně starat nemusejí, vše je totiž v rukou odborníků...

Pokud však právě vám na vodě v přírodě záleží a chcete pro její záchranu něco udělat, tak se můžete zapojit do celostátního mapování volně přístupných přírodních zdrojů vody. Prameny a studánky může kdokoli zaevidovat do Národního registru pramenů a studánek na internetových stránkách www.estudanky.cz, stačí jen mít ak-

tuální fotku zdroje a znát její přesné GPS souřadnice (to lze spolehlivě určit třeba na www.mapy.cz). V současné době je v Praze evidováno 39 a ve Středočeském kraji 55 vodních zdrojů, což dle mého názoru zdaleka neodpovídá jejich skutečnému množství.

A pokud chcete vodě v přírodě pomoci ještě více, tak máte velkou šanci převzít nad nějakým přírodním a volně přístupným vodním zdrojem trvalý patronát v rámci kampaně „Zachraňme studánky!“, která je provázána právě s Národním registrem (více na www.smop.cz a pak v sekci „Naše aktivity“ do rubriky „Studánky“). Za odvedenou práci pečovatelé získávají přede-

vším pocit konkrétní užitečné činnosti pro přírodu a od nás navíc metodickou podporu, propagační materiály a také jim hradíme základní rozbor vody + materiál k drobné údržbě.

Čekáme na všechny, kterým příroda není lhostejná a chtějí ji pomoci. Neměli bychom být totiž lhostejní k vodě, bez které by život nevznikl i zanikl. A záleží jen na vás, kolik času, síly a energie vodě věnujete – přidejte se k nám!

*Michal Kulík
obě aktivity koordinuje Sdružení
Mladých ochránců přírody
(www.smop.cz)*

Kalendáře akcí ČSOP Kladno

21. – 23. 11. 2008

Výstava - Přírodou Kladenska

Zveme vás na 6. ročník této výstavy věnované přírodě. Letošním ústředním tématem bude „Ochrana přírody“. Dozvíte se způsoby ochrany přírody v ČR, jaké chráněné druhy rostlin i živočichů jsou v našem okolí a řadu dalších informací. Kromě toho se samozřejmě dozvíte více o naší činnosti a činnosti záchranné stanice pro zraněné živočichy AVES.

Otevřeno:

Pá - So 8.00 - 18.00 hod

Ne 8.00 - 15.00 hod

Kde: Kulturní dům Sítná - malý sál

V pátek školy vstup zdarma

24. 11. 2008 od 18.30 hod

Přednáška – Šumava romantická

přednáší a promítá pan Vladislav Hošek, který Šumavskou krajinu a přírodu mnoho let fotografuje.

Kde: v kladenském zámku

6. 12. 2008 mezi 9.00 – 12.00 hod

Vyrobte si ptačí krmítko

Přijďte si spolu se svými dětmi vyrobit vlastní krmítko pro ptáčky, které si můžete odnést domů. Dozvíte se i praktické informace co do krmítek patří a jak pomáhat zvířatům v zimě.

Kde: v 4. ZŠ v Kladně Kročehlavech

20. 12. 2008 mezi 10.00 – 12.00 hod

Ozdobte si stromeček u medvědů

Přijďte si ozdobit vánoční stromeček v zámecké zahradě v Kladně. Zvířátka v AVESu vám budou vděčná za vhodné vánoční dárky (jablka, mrkev, suchý chléb, slunečnici apod.).

Kde: v zámecké zahradě v Kladně

Výstava - Jak se žije ve Středočeském kraji

Populární - naučná výstava připravená za podpory Středočeského kraje monitoruje stav životního prostředí, způsoby ochrany i formy řešení environmentální problematiky v regionu. Ústředním motivem expozice je oje-

dinělá světelná mapa, která aktivně znázorňuje rozmístění jednotlivých funkčních prvků ve Středočeském kraji. Informace jsou podávány názornou obrazovou formou, výstižnými texty

ČSOP Vlašim

20. 11. 2008

Seminář Bonsaje - Evropské bonsaje a zahrady

Třetí seminář Mgr. Ivana Kubaly bude věnován ukázkám nejkrásnějších evropských bonsajů a zahrad. Seminář bude zakončen závěrečnou besedou a dotazy účastníků. Můžete se zeptat na cokoli, co Vás bude o tématu bonsajů zajímat a jak své znalosti dále využít.

Přednáškový sál Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim.

Začátek v 17 hodin.

VÝSTAVY

Přednáškový sál v přízemí Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim. Otevřeno ve všední dny od 9.00 – 12.00 h. a od 13.00 – 16.00 h.

3. – 21. 11. 2008

Výstava kresleného humoru Ekofór

Ekofór je soutěž kresleného ekologického humoru pořádaná Hnutím Bron-tosaurus. Jeho cílem je zapojit veřejnost a hlavně děti do tvůrčích aktivit zaměřených na ztvárnění ekologických témat vtipným podáním a zvýšit touto formou u veřejnosti a především u mladých lidí zájem o životní prostředí. Putovní výstava představuje 75 nejlepších vtipů.

Přednáškový sál Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim. Vstupné dobrovolné.

24. – 28. listopadu 2008

Předvánoční výstava UNICEF

Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim a mezinárodní nezisková organizace UNICEF Vás srdečně zvou na předvánoční prodejní výstavu.

Výtěžek z prodeje pohlednic, blahopřání a dárků s logem UNICEF slouží k financování celosvětových programů UNICEF na pomoc znevýhodněným dětem ve světě. Zakoupením (adopcí) panenky přispíváte na očkování jednoho dítěte v rozvojových zemích.

a trojrozměrnými modely. Pro nejmenší návštěvníky jsou připraveny hry s ekologickou tematikou a pro všechny sborník s doplňujícími informacemi a užitečnými kontakty.

STÁLÉ AKCE

Vlašimský zámecký park

Stálá výstava ve Starém hradě. Výstava kolorovaných rytin A. Pucherny s historickými motivy parku, informační panely a exponáty k historii parku, jeho obnově, přírodních zajímavostech apod., vyhlídková věž. Výstava je součástí exkurzního okruhu vlašimským zameckým parkem zajišťovaného Podblanického infocentrem.

Vlašimská brána – Podblanická galerie

Stálá výstava podblanických umělců. Provozní doba: 10.00 – 12.00 h., 13.00 – 16.00 h., v květnu a září v sobotu a neděli, v období od 1. 6. do 31. 8. 2008 od úterý do neděle, po dohodě i mimo sezónu.

Ekopradna a ekoobchůdek

Bezplatné poradenství a pomoc v otázkách životního prostředí. Osobně ve středu 13.00 – 17.00 h., nebo písemně, telefonicky či e-mailem. Nabízíme přírodovědnou i odbornou literaturu, řemeslné výrobky, ptáčí budky a krmítka, kávu, čaj a čokolády Fair Trade, biopotraviny, potraviny s konopím (těstoviny, limonády, pivo, čaj), konopnou kosmetiku Cannaderm, ekologické prací a čisticí prostředky ECOVER a další výrobky. Najdete nás v přízemí Podblanického ekocentra ČSOP, vlevo za hlavním vchodem. Obchůdek: pondělí až pátek, 9.00 – 12.00 h., 13.00 – 17.00 h., v období od května do září také o víkendu (10.00 – 12.00 h., 13.00 – 16.00 h.).

Rodičovský ekoklub Breberky (klub rodičů s dětmi od 0 do 4 let)

Zveme Vás do Podblanického ekocentra na zábavná dopoledne a odpoledne pro děti a jejich rodiče. Pravidelně jednou za dva týdny pořádáme dopolední setkání pro nejmenší:

každé pondělí od 9 do 10 hodin.

Přezůvky s sebou. Vstupné 10 Kč.

Kontakt: 777 029 005 (Veronika Havlová)

Kdy a kde lze v nejbližší době výstavu vidět:

v regionálních muzeích

16.10.-9.12.2008 Kladno

18.12.-1.2.2009 Rakovník

DALŠÍ INFORMACE

Kancelář ekocentra – hodiny pro veřejnost: Pondělí až pátek, od 7.00 do 11.00 h. a od 13.00 do 15.30 h., ve středu do 18.00 h. Kancelář je v 1. patře ekocentra.

Návštěvní dny Záchrané stanice pro živočichy: Duben, říjen: středa 9.00 – 11.00 h., 13.00 – 16.30 h., sobota 10.00 – 13.00 h.; květen, září: středa 9.00 – 11.00 h., 13.00 – 16.30 h., sobota a neděle 10.00 – 16.00 h.; červen až srpen: denně kromě pondělí 10.00 – 16.00 h. Skupinové prohlídky po předchozí dohodě. Vstupné 10 Kč.

Pohotovostní nonstop telefon: 777 800 460. Příjem handicapovaných zvířat po celý rok.

Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim
Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim
tel.: 317845169, 317845965
E-mail: vlasim@csop.cz
Internet: <http://www.csopvlasim.cz>

RWE Transgas Net. Blíž přírodě.

V roce 2007 jsme pomohli zpřístupnit sedm přírodních lokalit ▪ Podpořili jsme rekonstrukci proslulé vinařské stezky na Mikulovsku ▪ Přispíváme k vybudování vzdělávacího environmentálního centra uprostřed národního parku ▪ Již druhým rokem jsme generálními partnery Českého svazu ochránců přírody a Národního parku Podyjí.

RWE Transgas Net – Váš spolehlivý přepravce zemního plynu